

Mensen met een handicap krijgen meestal pas aandacht bij problemen. Tekort aan opvangplaatsen, onvoldoende centen voor een persoonlijk assistentiebudget zijn voorbeelden uit de voorbije maanden. Er is ook een positief verhaal. Velen spannen zich in voor een volwaardige integratie. Een van die voortrekkers is Ben Wuyts, actief in het onderwijs en tal van organisaties voor mensen met een handicap.

Toon Osaer

'Geloven is geen voorwaarde, maar een meerwaarde'

BEN WUYTS

DE EXAMEN-KOORTS van het eerste semester hangt nog in het gebouw. Plaats van afspraak is de Arteveldehogeschool in Gent, waar Ben Wuyts de voortgezette lerarenopleidingen coördineert, de bachelor-na-bachelor-opleidingen. Het jonge, luidruchtige studentenvolkje contrasteert op het eerste gezicht met de bezadigde vijftiger, die zich echter ontpopt als een geanimeerde verteller.

Deze geboren en getogen Antwerpenaar ruidde eind de jaren 1960 de Scheldestad voor Gent om geschiedenis te studeren. Intussen heeft hij er een hele carrière in het buitengewoon onderwijs opzitten. Hij was achtereenvolgens vormingswerker, leraar projectonderwijs en bijna een kwarteeuw directeur in een school voor buitengewoon onderwijs. Daarnaast begeleidde hij zelf tientallen leerlingen met een motorische handicap in het gewoon onderwijs. „In de herfst van mijn loopbaan wil ik de verworven kennis en inzichten gebruiken voor de uitbouw van de vernieuwde opleidingen 'buitengewoon onderwijs' en 'zorgverbreding'. Vandaar dat je me in deze hogeschool aantreft.”

- Geschiedenis lijkt me niet de ideale voorbereiding tot een loopbaan in dienst van mensen met een handicap?

Hier speelde het toeval een rol. Na mijn studies geschiedenis aan de Universiteit Gent had ik geen zin in legerdienst. Ik wilde me sociaal engageren. Samen met mijn vrouw koos ik ervoor om burgerdienst te doen. Een gezamenlijke beslissing, want dat ik 24 maanden zou moeten 'dienen' had uiteraard zijn weerslag op ons prille gezinsleven. Onze keuze viel op een instelling voor motorisch en meervoudig gehandicapte kinderen in Landegem. Na dien wilde ik leraar geschiedenis of journalist worden.

In die vele jaren waarin ik met hen samenwerkte, kreeg ik echt meer dan ik ooit gaf. Ik denk dat ik door hen als mens ben gegroeid

- Vanwaar die keuze voor jongeren met een handicap?

Eigenlijk wist ik niet goed waaraan ik begon. De eerste maanden kreeg ik veel vrijheid om op weg te gaan met die jonge adolescenten. Een leerplan was er voor hen niet en ik startte in overleg met hen met projectonderwijs.

Al vlug werd duidelijk dat zij over meer mogelijkheden beschikten dan ik vermoedde. Zoals de meesten - ondervond ik achteraf - had ik haast geen contact gehad met mensen met een handicap. Vreemd toch, als je weet dat tien procent van de bevolking leeft met een handicap of een chronische ziekte. En ik had er geen ontmoet. Dat moesten dan wel mensen zijn met heel aparte zorgen en behoeften.

Dat riep spontaan het beeld op van toch wel 'meelijwekkende sukkelars'. In mijn dagelijkse samenwerking met hen viel dit beeld aan scherven. Ik leerde jongeren kennen die wel met een beperking leven, maar daarom niet minder mens zijn. Mensen die vaak moeilijk kunnen praten, maar toch veel te zeggen hebben.

In mijn loopbaan heb ik ontdekt dat je heel veel kunt bereiden, als je maar de klemtoon legt op wat jongeren met een handicap wel kunnen. Ik zet me dan ook af tegen benamingen zoals 'abnormaal', 'achterlijk' en 'mindervalide'. Deze mensen zijn heus niet minder; al hebben ze een functiebeperking. Daarom vraag ik resoluut om te spreken van mensen met een handicap. De klemtoon ligt op hun mens-zijn, op hun mensenrechten en op hun verwantschap met iedere andere mens.

- Dat inzicht uitdragen is voor u zowat een missie geworden?

Op ontelbare plaatsen praatte ik over en met mensen met een handicap. De meesten van ons krijgen hun informatie via de media. Meestal hoor je enkel over hen praten als er zich 'problemen stellen'. Maar hoe komen ze letterlijk 'in beeld'

© Kristof Ghyselinck

en hoe wordt over hen bericht? Met hen wordt veel te weinig gepraat. Waarom niet méér een kunstenaar met spina bifida aan het woord laten over zijn kunst? En een dove of blinde politicus over de actualiteit interviewen? Een priester in een rolwagen beluisteren over zijn geloofsvragen? Of tijdens een persconferentie over problemen met toegankelijkheid, mensen met een motorische handicap hun verhaal zelf laten doen, op hun manier en op hun tempo, zodat we echt leren luisteren naar hen. Ik ben betrokken bij nogal wat vormingsprogramma's en sta er op dat het de mensen met een handicap zelf zijn die er het woord krijgen.

In die vele jaren waarin ik met hen samenwerkte, kreeg ik echt meer dan ik ooit gaf. Ik denk dat ik door hen als mens ben gegroeid.

- U hebt ook nooit weggeloopt dat u zich engageert als gelovige?

Waarom zou ik? We mogen als christenen toch uitkomen voor wat we zijn. Zelf kom ik uit een warm nest waar ik leerde eerst naar het goede in de mens te kijken. Ik ben niet gelovig opgevoed. Ik werd naar het atheneum gestuurd en zou er niet-confessioneel

le zedenleer volgen. Maar de priester die er godsdienstles gaf leek me zo'n toffe man, die bovendien nog aalmoezenier was van de scouts. Mijn ouders gingen ermee akkoord dat ik godsdienst volgde en lid werd van de scouts.

Vooraf aan de universiteit, in de universitaire parochie gerund door de dominicanen, kon ik mijn geloof uitdiepen. Ik leerde er dialogeren met vrijzinnigen en met mensen die op verschillende manieren hun geloof beleefden.

De evangelische gedachten zijn voor mij een belangrijke inspiratiebron. Ik ben heus geen zwever. Het geloof drijft me niet in wat ik doe, maar inspireert me wel. Of nog anders gezegd, geloof is niet de voorwaarde voor mijn engagement, maar geeft er een meerwaarde aan.

- De graad van beschaving zou af te meten zijn aan de aandacht en middelen voor kwetsbare mensen. Kunt u dat bevestigen op basis van de 'geschiedenis over leven met een handicap' die u recent publiceerde?

Archeologisch onderzoek bewijst dat al in de prehistorie aandacht was voor mensen met een handicap. Op basis van mijn on-

derzoek kan ik wel zeggen dat er in alle tijden positieve en negatieve evoluties zijn. Het is onmiskenbaar zo dat steeds meer mogelijk is geworden. Ook waren christendom en Verlichting zeker momenten van versnelling.

Maar het is niet omdat men meer weet en technisch meer kan, dat men ook bereid is om meer te doen. Er waren altijd ook tegenstemmen. Reeds in de Oudheid waren er filosofen die vonden dat kinderen met een handicap mochten gedood worden, en dat is zo gebleven. Denken we maar aan het 'eugenetische alarm' van het einde van de negentiende eeuw. Vooral in tijden van economische crisis worden daarover vragen gesteld. Er waren ook altijd mensen die opkwamen voor mensen met een handicap. Vanuit mijn visie op de mens en gesteund door de evangelische gedachten meen ik: je kunt niet zeggen respect te hebben voor de gekwetste mens zonder ook daadwerkelijk iets voor hem te doen.

Ben Wuyts, *Over narren, kreupelen, doven en blinden. Leven met een handicap van de Oudheid tot nu*, Davidsfonds, Leuven, 2005, 184 blz., 24,95 euro.